ادامه از صفحه اول

دوقطب کابینه قوام

قـوام، سیاست‌پیشـه‌ای بود که معنـای آزادی و حکومت قانـون را درک کرده بود و بااینکه همواره در شـرایط بحرانی او را به مصدر کار می‌نشـاندند، قوام می‌دانسـت که سیاست منهای احترام به دموکراسی، چهره‌ای پلید از او خواهد ساخت. از این منظر حتا اگر در باورِ قوام به دموکراسی خللی باشد، در سیاست‌ورزی نشان می‌دهد که سیاسـت منهای دموکراسی را کارا نمی‌داند. از سـوی دیگـر قوام می‌دانسـت در دوره آشوب‌زده اواخر قاجار، بدون تسلط بر نیروهای نظامی قدرتمنـد نمی‌تواند کاری از پیش ببرد، ازاین‌رو حضور رضاخان در کابینه‌اش معنا پیدا می‌کند. قوام به‌دنبال همگون‌سازی دو قطب ناهمگون به‌نفعِ خودش بود. و اگر شرایط سیاسـی اواخر دوره قاجار چنان متلاطم نبود که عمر کابینه‌ها ناپایدار باشـد، شـاید تفکر قوام می‌توانسـت راه بـه جایی ببرد. اما حضـور نیروهای شـوروی و انگلیس و نقش‌آفرینی آنها در سیاسـت، مجـال ظهور و بـروز این تفکر را به قـوام نداد و حتا رضاخان خود، موجباتی بـرای بی‌ثباتی دولت فراهم آورد. «بعد از افتتاح مجلس، نخستین قدمی که سردار سپه برداشـت این قدم بود: او می‌دانست که تا قوای مسـلحه کشور یک‌کاسـه و یکدست نشـود و در زیر فرمان او متمرکز نشوند، مقاصد او انجام‌پذیر نخواهد بود.» اما قوام‌السلطنه که خود یکی از تقویت‌کنندگان ژاندارمری بود، بنای تقویت این اداره را گذاشـت و این کار نیـز هم‌چون دیگـر کارهایی که قـوام باید انجام مـی‌داد، به کندی پیش می‌رفـت. برعکس، رضاخان در جلب‌نظر صاحب‌منصبان ژاندارمری حدتِ بسـیار داشـت و با جدیت بازی سیاسـی- نظامی‌اش را پی می‌گرفت و دسـت‌آخر توانسـت نیروی ژاندارمری را -کـه در آن زمان نیروی ملی و سـازمان‌یافته‌ای بود، تحلیل ببرد و این‌گونه فکرِ تشکیل سپاهی متحدالشکل و یکدسـت، جدی شـد. با ازهم‌پاشـیدن ژاندارمری، یکـی از دو بال کابینه برای اوج‌گیری قدرت بیشـتری پیدا کـرد، مصدق‌السـلطنه نیز در مجلـس چهارم دربند بود. اکثریت مجلس که در دسـت دموکرات‌ها و اصلاح‌طلبـان بود، به کابینه قـوام رأی اعتماد داده بودنـد. مصدق بر آن بـود کـه در وزارت مالیه برای بهبودِ امور، اختیـارات بیشـتری را از مجلس بگیرد، امـا ماده‌واحده‌ای که او برای ایـن منظور به مجلس بُرد با مخالفت شـدید «سوسیالیست‌ها» مواجه شد. اگرچه مصدق اولین و آخریـن وزیری بود که در برابر سلیمان‌میرزا، رهبرِ سوسیالیست‌ها ایستاد و از مواضع خود دفاع کرد و از فرطِ تاثر و فشار، به روایتی در پشت تریبون غش کرد. به هر تقدیر شرایط برای مصدق مهیا نبود. او شـب‌ها در خانه ییلاقی‌اش با وکلای مجلس جلسـاتی ترتیب می‌داد و نخستین «چهاردیواری‌های اعتباری برای تطبیق دخل‌وخرج» را به مجلس برد که باز هم با هجوم اقلیتی روبه‌رو شـد. اما فعالیت‌های سردار سپه و دسیسـه برخی از وکلا که بعدها عمالِ رضاخان شـدند، نشـان می‌دهد که علـت ناکارایی مصدق در مجلس کسـی جز سردار سپه نبوده است. اینک نتیجه این بازی سیاسی در تاریخ روشن است و در دسـترس همگان قرار دارد و جزو اسناد خفیه نیست. دیگر، همه با چهره دوقلوهای سیاست ایران، دیکتاتور و آزادی‌خواه آشنایند و پدیده نامنتظره و مستور در پرده ابهامی در میان نیست. اگر تاریخ را با دورِ تند جلو ببریم تا برسـیم به صحنه‌ای که شاه ناچار شد از قوام برای تشکیل کابینه کمک بخواهد، آن‌گاه گفته قوام به شاه که با لحنی گزنده او را خطاب می‌کند که «چقدر بزرگ شـده‌ای!»، معنای دیگری می‌یابد. قوام سیاست‌پیشه استخوان‌خردکرده‌ای است که می‌خواهد جایگاه خود را به شـاه جوان متذکر شـود تا او فراموش نکند که پدرش، رضاخان فقط جزوی از کابینه‌اش بوده اسـت و بس. اما چه سـود، این طعنه و عتاب‌ها را راهی به رهایی از اسـتبداد نیسـت و اگر قوام بیش از آنکه در فکر سیاست‌پیشگی بود اندکی به رهایی از طریق مردم می‌اندیشید نه رهایی از مسیر دولت‌ها یا قدرت‌ها، شاید در تاریـخ ایران چهره‌ای دیگر داشـت. در اینکه قوام، قابلیت‌های مصدق و اندیشـه‌هایش را می‌شناخت، تردیدی نیسـت اما چه می‌شـود که قوام با دیدن دو بال آزادی و دیکتاتوری، و با اینکه مخالف سرسـخت دیکتاتوری است، رهایی از دیکتاتوری را در هم‌زیستی با دیکتاتوری می‌بیند. نه مدح و نه ذمِ قوام راه به جایی نمی‌برد و اینکه پافشـاری بر رهایـی و آزادی‌خواهی بدونِ مردم، جای ظن و پرسش بسیار دارد.

داعش در راه اردن؟

ارتش‌های این دو کشـور بعد از مدت‌ها گسسـتگی و اختـلاف در چگونگـی اجرای عملیـات نظامی، با پشـتیبانی هوایی و استفاده از توانمندی‌های زمینی و هوایی ایران و روسـیه به یک وحدت نسبی رسیده و ضربات سـختی را بر پیکر داعش وارد کردند. داعش باید دریافته باشـد که بازیگری در جغرافیای شـیعه کار بسـیار پرهزینه‌ای اسـت و توانایی بالا و استمرار حمایت خارجـی را لازم دارد. وقتی، هم فشـارهای عراق و سوریه زیاد شد و هم حامیان داعش منفعل، امیران داعش در مناطق مختلف این دو کشور به این نتیجه رسیدند که برای خروج از رکود و رشد مضاعف و همچنین بالابردن روحیه نیروهای خود، به فضایی جدید نیاز دارند. چه جایی بهتر از اردن؛ کشـوری که از سالیان پیش از اولین کشـورهایی بود که به‌اشتباه از هلال شـیعی ابراز ترس کرده بود، اما هم‌اکنون در صورت تحقق حرکت داعش به این کشور و بازگشت نیروهای جهادی و جنگجو به اردن، چه سازمان‌یافته و چه انفرادی باید نیم‌نگاهی به این هلال داشته باشد تا شاید بتواند بر مشکلات داخلی فائق آید.

حاشیه‌های سفر رئیس‌کل بانک مرکزی به اجلاس سنگاپور

تیر مخالفان ایران به سنگ خورد

عکس: مقداد مددی، تسنیم

شرق: هرچنـد هنوز هم سـرمایه‌گذاری در ایران محل تردیـد برای برخی سـرمایه‌گذاران به حسـاب می‌آید، امـا این تردید که از سـوی برخی گروه‌هـای تندرو در آمریکا به‌شدت تحریک می‌شد، هم نتوانست جو حاکم «نخستین اجلاس سـرمایه‌گذاری در ایران» به میزبانی سـنگاپور را که ولی‌اله سـیف، رئیس‌کل بانک مرکزی در آن به‌عنـوان نماینده ایران حضـور یافته بود، به‌هم بریزد. سـیف در این سـفر از جذابیت‌هـای ایران برای سـرمایه‌گذاران و قابلیت‌های آن گفـت و میلیونرهای آسـیایی گردآمده در سـنگاپور هم گوش به سـخنان او سـپردند تا فرصت‌هـای سـرمایه‌گذاری در ایران را برشـمرند و ارزیابی کنند، اما در این میان بودند کسانی که معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری در ایران برایشان چندان خوشایند نبود. مخالفان ایران هسته‌ای از همان زمانی که برنامه‌ریزی بانک مرکزی جمهوری اسـلامی ایـران برای حضور در سـنگاپور و معرفی فرصت‌های سـرمایه‌گذاری ایران آغاز شده بود، دست به کار شدند و با صـدور بیانیه‌هایی تلاش کردند اجازه ندهند چنین سـمیناری برگزار شـود، اما موضوع آن‌طـور که آنها می‌خواسـتند، پیش نرفت. اجلاس سنگاپور برگزار شد و میلیونرهای آسـیا هم آمدند؛ حتـی رئیس‌کل بانک مرکزی سـنگاپور هم در دیدار با سیاسـت‌گذار پولی و مالی ایران، زمینه‌های مسـاعد همکاری‌های بانکی با ایران را مدنظر قـرار داد. رئیس‌کل بانک مرکزی ضمن برشـمردن ویژگی‌ها و ظرفیت‌هـای اقتصادی ایران، از ثبات اقتصادی ناشی از سیاست‌های دولت تدبیر و امید یاد کرد و گفت: ایران بخـش بانکی بزرگ و توانمندی بـا تجربیات بین‌المللـی دارد و فعالیت‌های بانکی آن شـفاف و مطابق با بهترین اقدامات بین‌المللی هستند. ضمن آنکه بانک مرکزی برای مقابله با وام‌های معوق، سـودآوری اندک و رشـد ضعیف اعتبـارات، اختیارات نظارتـی خود را افزایـش و آنها را به تمـام بانک‌ها و مؤسسـات اعتباری تعمیم داد. در این مسـیر شـعب بانک‌های ایرانی در خارج از کشـور، هم از داخل و هم از سوی کشور میزبان تحت نظارت قرار می‌گیرند.

وی به این نکته هم اشـاره کـرد که همکارانش در بانـک مرکزی آماده هسـتند در حوزه سـرمایه‌گذاری خارجی به طور کامل به سـؤالات شما پاسخ دهند؛ اما باید توجه داشت که رفع تحریم‌های ایران، فرصت‌های بی‌سابقه‌ای را برای سـرمایه‌گذاران فراهم می‌کند. در ۲۵ سال گذشته کشـور ما پنج برنامه توسعه پنج‌ساله به اجرا گذاشـت و شاهد آن بود که بنگاه‌هایی از بیش از ۵۰ کشور جهان میلیاردها دلار را در زمینه‌های انرژی، پتروشـیمی، معادن مـس، صنعت فـولاد، مخابرات، خودروسازی و داروسازی سـرمایه‌گذاری کردند. سیف گفـت: همچنیـن ایـران ظرفیت‌های سـرمایه‌گذاری بالقوه بزرگـی در فناوری اطلاعات و ارتباطات و صنایع هوایـی دارد. مـا از هرگونه سـرمایه‌گذاری مسـتقیم خارجـی صادرات‌محـور در زمینه کالاهـای مصرفی بادوام، ماشین‌آلات، فعالیت‌های مبتنی بر صرفه‌جویی در مصـرف انـرژی، مخابـرات و IT و صنایـع نفت و گاز اسـتقبال می‌کنیم؛ ضمـن اینکه قانـون تقویت و حمایـت از سـرمایه‌گذاری خارجـی امتیازاتـی مانند ضمانت دولتی، تضمین خروج سـرمایه، برخورد برابر بـا سـرمایه‌گذاران خارجی و پذیـرش میانجی‌گری‌ها و دادگاه‌هـای بین‌المللـی را به سـرمایه‌گذاران ارائه می‌دهد.

همچنین حسـین یعقوبی، مدیرکل بین‌الملل بانک مرکـزی، در این نشسـت گفت از زمان لغـو تحریم‌ها، شـرکت‌هایی از چین، ژاپن و کره‌جنوبی از ایران بازدید کرده‌اند. «ما مذاکرات بسـیاری انجام داده‌ایم و برخی از آنهـا منجر بـه عقد قـرارداد با طرف ایرانی شـده اسـت، هنوز هم ظرفیت‌های بسیاری برای مذاکرات و سرمایه‌گذاری بیشتر وجود دارد».

تحریم‌های بانکی آمریکا در روابط بانکی با ایران مؤثر نیست

سیف در جریان این سفر، دیدارهایی نیز با مسئولان سنگاپوری داشـت و با «شارمن شانموگرانتام»، معاون نخسـت‌وزیر و وزیـر هماهنگ‌کننـده امـور اقتصادی سـنگاپور، برای آغاز فصـل جدیـدی در روابط بانکی به توافق رسـید. توسـعه روابط بانکـی از محورهای گفت‌وگوهای مسئولان ایرانی با طرف‌های خارجی پس از برجام اسـت تا سطح مراودات بانکی ایران به دوران قبل از تحریم‌ها بازگردد.

«راوی منون»، رئیس‌کل بانک مرکزی سـنگاپور در دیدارهایی که در جریان سـفر رئیـس‌کل بانک مرکزی کشورمان به این دولت-شهر کوچک جنوب شرق آسیا داشـت، تحریم‌های بانکی وزارت خزانه‌داری آمریکا را در روابط بانکی با ایران غیرمؤثر دانسـت و تنها قوانین و مصوبات سـازمان ملـل را به‌عنـوان مرجع جهانی الزام‌آور برشمرد.

بیانیه مخالفان

همین موضوعات منجر به صدور بیانیه‌ای از سوی مخالفان شـد. آنها با صدور بیانیـه‌ای اعلام کردند که سـرمایه‌گذاری در ایـران خطرناک اسـت، موضوعی که البتـه چندان هم مورد توجه سـرمایه‌گذارانی قرار نگرفت که برای شـنیدن مزیت‌های سـرمایه‌گذاری در ایران، پـای صحبت مقامـات بانکی اعزامـی از ایران نشسـته بودند. گروه متحدین علیه ایران هسـته‌ای به (UANI) شـرکت‌های خارجی برای انجام کسب‌وکار با تهران هشـدار دادند و حتی یـک آگهی تمام‌صفحه در نسـخه فایننشال‌تایمز آسیا روز چهارشنبه تبلیغی را به چاپ رسانده است. آنها به سرمایه‌گذاران مشتاق به حضور در ایران هشـدار دادند که خطرات کسب‌وکار با ایران بسـیار بزرگ و جدی هستند و در بیانیه‌ای رسمی اعلام کردند خطرات کسـب‌وکار در ایران فراوان است. در آگهی فایننشال‌تایمز (آسیا و اقیانوسیه) آمده است:

«بـا حرف‌های رئیس‌کل بانک مرکـزی ایران گمراه نشـوید. ایران ارزش ریسک ندارد. شـرکت‌کنندگان در اجلاس سـرمایه‌گذاری در سـنگاپور در ۲۶ اکتبر ۲۰۱۶ باید نسـبت به فضای تجاری در ایران مشکوک باشند؛ خطرات جـدی قانونی، مالـی، اعتباری، بـرای تجار، سـرمایه‌گذاران و انجمن‌های بین‌المللی برای تجارت و شرط‌بندی (حسـاب‌کردن روی) ایران جدی و بزرگ هستند.شـرکت‌هایی که به ایـران می‌روند، به احتمال زیاد با شـرکت‌هایی معامله خواهند کرد که در اختیار و وابسته به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است. خطر آدم‌ربایی و دسـتگیری وجود دارد و شـرکت‌هایی که به ایران می‌روند، نمی‌توانند تضمین کنند کارکنانشـان در معرض دسـتگیری‌های خودسـرانه قـرار نگیرند. ایران از کشـورهای پیشرو در حمایت از تروریسم است و خطـر باطل‌شـدن برجام وجـود دارد و ایران ممکن اسـت توافق را زیر پای بگذارد یـا دولت بعدی آمریکا سیاسـت متفاوتی را نسبت به ایران پیش بگیرد نتیجه آن دست‌کشـیدن از برجام و بازگشت به تحریم‌هاست. شـرکت‌هایی که به ایران می‌روند، همچنان مشـمول تحریم‌های ثانویه فرامرزی ایالات متحده خواهند بود. (جریمه‌های ۱۵میلیارددلاری از سال ۲۰۰۹ برای نقض تحریم‌هـای آمریکا علیـه ایران). ایـران ذیل (تحت) بخش ۳۱۱ قانون پاتریـوت ایالات متحده (USA PA-TRIOT ACT) همچنـان به‌عنـوان منطقه‌ای اصلی در زمینه پول‌شـویی تعیین شده اسـت. ایران به نقض قوانین بین‌المللی، مصوبات شـورای امنیت سـازمان ملـل و مفاد برجـام ادامـه می‌دهد. ماننـد آزمایش موشک‌های بالستیک که این کشور را قادر به حمله به اسـرائیل می‌کند. فعالیت تجاری در ایران ممکن است از سـوی عاملان ایرانی با تهدید به هک مواجه شـود؛ از آن جملـه می‌توان به افشـای اطلاعات اختصاصی و محرمانـه کارکنـان، اطلاعات شـرکت‌ها، اطلاعات شخصی (دوستان و خانواده) و اطلاعات کارکنان اشاره کرد.

فعالیت تجاری در ایران به دلیل سـابقه فاحش این کشـور در نقض حقوق بشر و حمایت از تروریسم بـا مخاطرات اعتبـاری بسـیاری همراه اسـت. به دلیل مخاطرات مختلف فعالیـت در ایران، فعالیت تجـاری در ایران برای شـرکت‌ها و نیز شـرکت‌های ضمانت‌کننـده بیمه آنها به دلیـل اینکه نمی‌توانند عملیات موفق و عادی را تضمین کنند، مخاطره‌آمیز است. ایران همچنان دارای مخاطرات بسیار سیاسی، ریسک نرخ ارز و ریسک در مبادلات به دلیل حمایت از گروه‌های تروریستی، نقض حقوق بشر و بی‌اعتنایی آشـکار به قوانین بین‌المللی اسـت». این بیانیه در حالی در روزنامه فایننشـال‌تایمز به چاپ رسـید که یکی از بی‌سابقه‌ترین استقبال‌ها در سنگاپور از سوی سـرمایه‌گذاران و میلیونرهای آسـیا صورت گرفت و نشـان داد تلاش بی‌ثمر بسیاری از گروه‌های مخالف توسعه و رشـد اقتصادی ایران، بی‌نتیجه است و این بـازار آن‌قـدر جذابیت دارد و تمام اصـول قانونی و بین‌المللی در آن رعایت می‌شود که جایی برای شک و تردید از سوی سرمایه‌گذاران باقی نمی‌گذارد.

مرکز آمار گزارش می‌دهد

۱۹ ماه بی‌کاری یک‌سوم جمعیت بی‌کاران

شـرق: بی‌کاری در ایران بیش از آنکه برای مسـئولان محـل دغدغه باشـد، به جان مـردم افتـاده و کاملا ملموس در بطن و روح جامعه حس می‌شود. هرچند گاهـی از سـوی مسـئولان از آن در قالب «سـونامی بی‌کاری» یا «ارتش بی‌کاران» یاد می‌شود، اما هنوز هم راه‌حلی منطقی برای حل این بحران پیدا نشـده است. حالا مرکز آمار ایران گزارشی با عنوان «نتایج آمارگیری نیروی کار-۱۳۹۴» منتشـر کرده که نشان می‌دهد: ۸.۷ درصد جمعیت فعال اقتصادی کشـور دارای اشتغال ناقـص هسـتند و ۳۳.۹ درصد از جمعیـت بی‌کاران، ۱۹ ماه خود را در بـی‌کاری می‌گذرانند. اطلاعات مرکز آمار نشـان می‌دهد در سال ۱۳۹۴ افراد شاغل و بی‌کار در مجموع ۳۸.۲ درصد از جمعیت ۱۰سـاله و بیشـتر را تشـکیل می‌دادند. این نسبت در جامعه مذبور برای مردان ۶۳.۲ درصد و برای زنان ۱۳.۳ درصد بوده است. همچنین این نسـبت در نقاط شهری ۳۷.۵ درصد و در نقاط روسـتایی ۴۰ درصد است. در سـال ۱۳۹۴ از کل شـاغلان ۱۰ساله و بیشـتر ۹۱.۲ درصد باسـواد و ۸.۳ درصد بی‌سـواد بوده‌اند. این نسـبت بـرای مردان به ترتیـب ۹۲.۲ و ۷.۸ درصد و برای زنان ۸۶ و ۱۴ درصد بوده اسـت. همچنین از کل جمعیت بی‌کار ۱۰ساله و بیشتر ۹۷.۱ درصد باسواد و ۲.۹ درصد بی‌سواد بوده‌اند. این نسـبت به ترتیب برای مـردان ۹۶.۱ درصد و ۳.۹ درصد و برای زنان ۹۹.۳ و ۰.۷ درصد بوده است.

همچنین در سال ۱۳۹۴، ۱۱.۳ درصد جمعیت فعال ۱۵ تا ۶۴ ساله را بی‌کاران تشـکیل داده‌اند. از مجموع تعـداد این بی‌کاران ۲۸.۱ درصد مربوط به گروه سـنی ۱۵ و ۲۴ سـاله، ۶۳.۳ درصد مربوط به گروه سـنی ۲۵ تـا ۴۴ سـاله و ۸.۵ درصد مربوط به گروه سـنی ۴۵ تا ۶۴ ساله بوده‌اند. اطلاعات مرکز آمار می‌گوید: در سال ۱۳۹۴ از ۲۴میلیـون و ۷۰۱ هـزار و ۱۷۶ نفـر جمعیت ۱۰سـاله و بیشـتر، ۱۱ درصد بی‌کار بودند. بالاترین نرخ بی‌کاری مربوط به گروه سـنی ۲۰ تا ۲۴ سـاله با ۲۷.۷ درصد و پایین‌ترین نرخ بی‌کاری مربوط به ۶۵ سـاله و بیشتر با ۰.۹ درصد بوده‌اند. نرخ بی‌کاری در بین مردان ۹.۳ درصـد و در بین زنان ۱۹.۴ درصد بوده اسـت. این نرخ در نقاط شهری ۱۲.۲ درصد و در نقاط روستایی ۸.۱ درصد بوده است.

مدت بی‌کاری در ایران

سال ۱۳۹۴ از بی‌کاران ۱۰ساله و بیشتر ۳۳.۹ درصد، ۱۹ مـاه و بیشـتر و ۰.۱ درصـد کمتر از یـک ماه بی‌کار بودند. سـال ۱۳۹۴، ۹۶.۳ درصد بی‌کاران قبلا شـاغل، از بیمه بی‌کاری اسـتفاده نمی‌کردند و تنها ۳.۷ درصد از بیمه بی‌کاری اسـتفاده کرده‌اند. همچنین ۱.۲ درصد بی‌کاران قبلا شـاغل در بخش کشاورزی پنج درصد در بخش صنعت و ۲.۷ درصد از بیمه بی‌کاری اسـتفاده کردند. سال ۱۳۹۴ از جمعیت شاغل ۱۰ساله و بیشتر ۱۹ درصد صنعتگر بوده‌اند و به شغل صنعتگری و مشاغل مربـوط به آن اشـتغال داشـته‌اند. ۱۶.۳ درصد کارگر ساده، ۱۴.۵ درصد کارکنان ماهر کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیر بوده‌اند. سال ۱۳۹۴ مدت اشتغال در شغل اصلی ۱۸.۳ درصد از شـاغلان، سـه تا کمتر از شـش سـال و ۱۴.۳ درصد یک تا کمتر از یک سال بوده است. وضعیت اشـتغال ناقص نشـان می‌دهـد ۸.۷ درصد جمعیت فعال اقتصادی دارای اشتغال ناقص بوده‌اند. این شاخص در بین مردان ۹.۸ درصد و در بین زنان ۳.۶ درصد، همچنین در نقاط شـهری ۷.۲ درصد و در نقاط روستایی ۱۲.۶ درصد بوده است.

همچنیـن براسـاس نتایج به‌دسـت‌آمده در زمینه سـهم اشـتغال ناقص ۹.۸ درصد از شـاغلان دارای اشـتغال ناقص بوده‌اند. این نسـبت میان مردان ۱۰.۸ درصـد و بین زنـان ۴.۵ درصد، در نقاط شـهری ۸.۲ درصد و در نقاط روستایی ۱۳.۷ درصد بوده است.

نـرخ مقدار اشـتغال ناقـص نشـان می‌دهد چند درصـد از زمان بالقوه کار شـاغلان را مقدار اشـتغال ناقص تشـکیل می‌دهد. براساس نتایج به‌دست‌آمده از سـوی مرکز آمار ایران ۳.۸ درصد زمان بالقوه شاغلان را مقدار اشتغال ناقص تشـکیل می‌دهد. این شاخص در بین مـردان ۳.۹ درصد و در بین زنان ۲.۶ درصد، در نقاط شـهری ۳.۱ درصد و در نقاط شهری ۵.۶ درصد بوده اسـت. در سـال ۱۳۹۴ نرخ مشـارکت اقتصادی ۳۸.۲ درصد بوده اسـت و به ترتیب یک درصد از سال ۱۳۹۳ که نرخ مشارکت اقتصادی ۳۷.۲ درصد افزایش یافته اسـت. نرخ بـی‌کاری هم در سـال ۱۳۹۴ به ۱۱ درصد رسیده که بیانگر افزایش ۰.۴ درصدی نسبت به سـال قبل از آن بود. نرخ بی‌کاری در استان‌های کشور بیانگر آن اسـت که اسـتان‌های کهگیلویه‌وبویراحمد و کرمانشـاه به ترتیـب با ۱۷.۷ درصـد و ۱۷.۶ درصد بالاترین نرخ بی‌کاری و اسـتان‌های آذربایجان شرقی و کرمان به ترتیب با ۷.۳ درصد و ۷.۹ درصد کمترین نرخ بی‌کاری را به خود اختصاص داده‌اند.

نرخ واقعی بی‌کاری محل تردید

پس از گزارش اخیر مؤسسه پژوهش‌های بازرگانی که از تجمع ۵.۵ میلیونی فارغ‌التحصیلان دانشـگاه‌ها پشت دروازه‌های بازار کار خبر داده بود، وزیر علوم هم روایتی از پنج میلیون دانشـگاهی بی‌کار داشت. پس از اینها سلمان خدادادی، رئیس کمیسیون اجتماعی هم گفته بود: درحال‌حاضر به شکل رسمی شش میلیون و به شکل غیررسمی تا ۱۱ میلیون بی‌کار در کشور داریم و اینکه گفته می‌شود درحال‌حاضر در کشور ۲.۵میلیون بی‌کارداریم، بسیار خوشـبینانه است. نباید با این ارقام دل‌خوش باشـیم. خدادادی گفته بود: «درحال‌حاضر بخش بزرگی از بی‌کاران میـان نیروهای تحصیل‌کرده هستند، به‌گونه‌ای که براساس آمارها برخی رشته‌های تحصیلـی ۴۰ درصد بـی‌کار دارنـد؛ بنابراین برای حل بـی‌کاری تنهـا یک راه بیشـتر وجـود نـدارد آن هم اشتغال‌زایی از طریق سرمایه‌گذاری در تولید و افزایش مراکز تولیدی است».

انتقاد یک دادستان از عملکرد سیستم بانکی

امانت‌داری بانک‌ها با تسهیلات نجومی!

شـرق: «میزان وامی که بانک‌هـا به کارمندان خود می‌دهند و تسـهیلات نجومی نشـان‌دهنده میزان امانت‌داری بانک‌هاست؟ چرا باید بانک زمانی کـه وامی را پرداخت می‌کند، بخشـی از آن را بلوکه کند؟» این پرسـش را دادستان عمومی و انقلاب شهرستان چناران، با اشاره به برخی کارشکنی‌ها از سوی بانک‌ها مطرح کرده است. مجید اشراقی گفته با این اقدام در عمل، میزان سود بانک افزایش پیدا می‌کند. جالب‌تر اینکه بانک‌ها هنگام پرداخت وام قسـط اول را پس می‌گیرند و خلاف صریـح قانون، کل ملک را در قبال طلب خود تملیک می‌کنند. در واقع این اقدامات خلاف عملیات بانکی بدون ربااسـت. او گفته: دولت بدترین تاجر اسـت و اقتصاد دولتی، نیمه‌دولتی یا شبه‌دولتی به‌قطع به فساد تبدیل می‌شود. متأسفانه اقتصاد دلالی و قاچاق اجازه کار به تولیدکننده را نمی‌دهد و تولیدکننده نمی‌تواند قیمت تمام‌شده را به حد ارزانی کالای قاچاق برسـاند. اشـراقی با بیان اینکـه کارآفرین از شـأن و جایگاه برخوردار نیست، عنوان کرده چرا باید مدیرعامل یک شرکت خصوصی به دلیل شـکایت یک کارگر به زندان بـرود؟ او در همایش ملی «صنعـت، کارآفرینی و حمایت قضائی از سـرمایه‌گذاری با رویکرد اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل» سخن می‌گفت. همایشی که رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن تهران هم در آن حضور داشت. به گفته غلامحسین شافعی، بانک‌ها برای وصول مطالبات خود، از حربه ممنوع‌الخروج‌کردن تولیدکننده استفاده می‌کنند که به نظر ما حکم ممنوع‌الخروجی فقط به دست قاضی باید صادر شـود. او در این همایش گفته وقتی کسی بدهکار بانک است، اما بیـش از مبلغ بدهی خود در بانک وثیقـه دارد، دلیلی بر ممنوع‌الخروجی وی وجود نخواهد داشـت. قانون ممنوع‌الخروج‌کـردن بدهکاران بانکی، قانونی قدیمی اسـت و به دوران شورای انقلاب بازمی‌گردد که هنوز پا برجا مانده و باید در اجرای آن تجدید نظر کرد. شافعی در جمع خبرنگاران گفت: قوانین زیادی در کشـور وجود دارد که مخل تولید بـوده و بزرگ‌ترین مانع تولید، محیط کسب‌وکار اسـت. فضای اقتصادی در کشور ما آزاد است، اما برای فعالیت آن موانع فراوانی وجود دارد که باید رفع شود. شافعی ادامه داد: برای رفع این موانع بسترسـازی مناسب انجام نشده است؛ درحالی‌که بهبود فضای کسب‌وکار می‌تواند به حرکتی جهشی در اقتصاد کشور کمک کند. شافعی تأکید کرد: در شـرایط کنونی مناسب‌شدن فضای کسب‌وکار و ازبین‌بردن تورم مقررات اقتصادی باید به عنوان دسـتورکار مورد توجه قرار گیرد.در همین حال رئیس خانه صنعت، معدن و تجارت ایران با اشـاره به برخی مشـکلات موجود بین بانک‌ها و صنعتگران گفته بانک‌ها هیچ‌گونه ریسـکی در شـراکت با تولیدکننده نمی‌پذیرند. بانک به کسـی تسـهیلات می‌دهد که وثیقه سـهل‌الوصول داشته باشد. سیدعبدالوهاب سهل‌آبادی، توضیح می‌دهد: اگر ما امروز می‌بینیم صنعت نیازمند کمک اسـت، این به آن معنا نیسـت که این نیاز همیشگی باشد. باید قوانین و استراتژی صنعت مشخص شود و شبکه توزیع کشور به کمک شبکه تولید بیاید. اگر واحدهای صنفی از عرضه کالاهای خارجی حمایت نکنند، بسیاری از مشکلات کاهش خواهد یافت. این درسـت است که در بازار رقابت وجود دارد، اما باید توجه کرد ما در شرایط مسـاوی نیستیم که انتظار رقابت از ما وجود داشته باشد. رئیـس خانه صنعت، معدن و تجارت ایران تأکید کرد: نرخ تأمین اجتماعی در ایران با هیچ کجای دنیا قابل رقابت نیسـت و شرایط رکود به واحدهای صنعتـی اجازه پرداخت بدهی‌ها به ایـن مجموعه را نمی‌دهد و به همین دلیل به طور مداوم بخش صنعتی جریمه می‌شود.

بورس

افزایش شاخص‌ها و انتظار برای اتفاقات مثبت

مجتبی شهبازی
مدیر معاملات کارگزاری بانک پاسارگاد

● در پایان معاملات هفته منتهی به هفتم آبان‌ماه، شـاخص کل با هزار و ۲۰۸واحد افزایش نسـبت به هفته قبل، به رقم ۷۹هزار و ۲۹۹ واحد رسید. در پنج روز کاری هفته گذشـته ارزش کل معاملات سهام و حق‌تقدم به ۱۵هزار و ۹۸۶ میلیارد ریال بالغ شد که با میانگین بیش از سه‌هزار میلیارد ریال حجم معاملات در هـرروز بیانگـر بهبود وضعیت حجـم معاملات اسـت. در بورس تهران نیز گـروه فراورده‌های نفتی بـا ۱۷ درصد، خودرو و قطعات بـا ۱۰ درصد، فلزات اساسـی با هفت‌درصد و گروه محصـولات فلزی با شـش‌درصد بیشـترین حجم معامـلات را به خود اختصاص دادند. از جمله رویدادهای مهم معاملاتی بورس در هفته گذشـته، عرضه عمده ۳.۷ درصد از سهام غیرمدیریتی شـرکت هلدینگ توسعه معادن و صنایع معدنـی خاورمیانه در نمـاد «میدکو۴» در فرابورس، انتقال شرکت پالایش نفت تهران در نماد شـتران از فرابـورس ایران به بورس تهـران، عرضه اولیه اسـناد خزانه اسـلامی در نماد اخزا ۹۱ و رشد ۴۰درصـدی نماد آپ در اولین هفتـه پس از عرضه اولیه آن بوده اسـت. همان‌طور که پیش‌بینی شـد، هفته گذشته بازار تحت تأثیر گزارش‌های شش‌ماهه شرکت‌ها قرار گرفت و اکثر نمادهایی که گزارش‌های شـش‌ماهه خوبی ارائه کردند، با شـکل‌گیری حجم معاملات بالا از ابتدای هفته و شکل‌گیری صف‌های خرید در انتهای هفته مواجه شدند که نشان از اقبال بازار به این گروه‌های داشـت. گـروه صنایع فلزات و اسـتخراج کانه‌های فلزی جزء این دسـته بودند.در سـایر گروه‌ها مثل گروه سیمان و استخراج کانه‌های غیرفلـزی نیز با توجه به ارائـه گزارش‌های خوب از میزان فروش ماهانه و نیـز اخباری مبنی‌بر صادرات این گروه باعث شکل‌گیری صف‌های خرید و افزایش حجم معاملات این گروه شـد. در گروه فراورده‌های نفتی نیز انتشـار خبر تک‌نرخی‌شـدن ارز و آزادشدن خریـد نفـت و فـروش فراورده‌ها و نیز آزادسـازی قیمت فراورده‌ها موجب اقبال بسـیار خوب بازار به این گروه شد.با وجود اخبار مثبت از بازارهای جهانی علی‌الخصوص افزایش نسـبی و آرام قیمت جهانی سـنگ‌آهن، فولاد و نفت و نیز ثبات نسبی در اقتصاد جهانی، به نظر می‌آید بیشـترین توجه بازار در هفته آتـی روی ارائه پیش‌نویس لایحه بودجه به مجلس باشـد. پیش‌نویـس بودجه اهمیت بسـیار زیادی از جهت روشن‌شـدن نرخ ارز، حجم اعتبارات عمرانی و نحوه تسویه بدهی‌های دولت دارد. در هفته جاری شـاهد برگزاری نمایشـگاه بین‌المللی بورس، بانک، بیمه و خصوصی‌سازی در کیش خواهیم بود.

عنوان شاخص	۲۸ مهر	۵ آبان	تغییر
کل	۷۸۰۹۱۵	۷۹۲۹۹٫۶	۱۲۰۸٫۱
شاخص قیمت	۲۷۷۰۶٫۹	۲۸۰۰۰٫۸	۲۹۳٫۹
شاخص کل (هموزن)	۱۵۲۹۰٫۸	۱۵۷۱۵	۴۲۴٫۲
شاخص قیمت (هموزن)	۱۲۲۰۹٫۲	۱۲۵۴۱٫۱	۳۳۱٫۹
آزاد شناور	۸۶۹۶۶	۸۸۳۶۸٫۲	۱۴۰۲٫۲
۵۰ شرکت بزرگ	۳۰۸۴٫۲	۳۱۲۴٫۷	۴۰٫۵

ارز	قیمت (تومان)	تغییر
دلار آمریکا	۳۶۱۸	−۲
یورو	۳۹۵۵	−
پوند	۴۴۴۴	+۶
درهم	۹۹۱	+۲

طلا و سکه	قیمت	تغییر
طرح قدیم	۱,۰۹۸,۰۰۰	−۲۰۰۰
طرح جدید	۱,۱۰۸,۰۰۰	−۷۰۰۰
نیم	۵۵۹,۰۰۰	−۱۰۰۰
ربع	۲۹۶,۰۰۰	−
گرمی	۱۸۷,۰۰۰	−
گرم ۱۸ عیار	۱۱۱,۲۰۰	−۳۰۰
اونس (دلار)	۱۲۶۹.۲	−۰٫۷

خبر ویژه

امضای تفاهم‌نامه همکاری میان صندوق ضم